

STUDIUM EUROPY WSCHODNIEJ UW
oraz czasopismo „Nowy Prometeusz”
mają zaszczyt zaprosić na

**MIĘDZYNARODOWĄ KONFERENCJĘ
POŚWIĘCONĄ PROMETEIZMOWI**

**„90-TA ROCZNICA POWSTANIA
INSTYTUTU WSCHODNIEGO W WARSZAWIE”**

**SZÓSTĄ Z CYKLU DOROCZNYCH SESJI PROMETEJSKICH
STUDIUM EUROPY WSCHODNIEJ**

*Institut Wschodni w
Warszawie
(1926-1939)
w 90. rocznicę powstania*

SALA NAROŻNA

Pałac Potockich UW, Krakowskie Przedmieście 32, kl. C

26–28.X.2016 ROKU

*Tadeusz Schaetzel (1891-1971)
w 125. rocznicę urodzin i 45. rocznicę śmierci*

*Roman Knoll (1888-1946)
w 70. rocznicę śmierci*

Dzień pierwszy
ŚRODA, 26 października
Sala Narożna, Pałac Potockich UW

12.00 Otwarcie konferencji

Jan MALICKI

(Studium Europy Wschodniej UW, Warszawa)

SESJA I (12.15–15.00)

Prowadzi: Wojciech MATERSKI (Warszawa)

Marek KORNAT (Warszawa)

*Pismo „Przymierze” (1920-1921) i jego idee polskiej polityki
wschodniej*

Ireneusz MAJ (Łódź)

*Ocena działalności Instytutu Wschodniego w Warszawie - kilka
refleksji z pozytywnym zakończeniem*

Paweł LIBERA (Warszawa)

Wtąki litewskie w pracach ZZNO i Instytutu Wschodniego

dyskusja po sesji I

15.00–15.15 kawa

SESJA II (15.15–17.00)

Prowadzi: Paweł LIBERA (Warszawa)

Hiroaki KUROMIYA (Bloomington, Indiana)

*The Oriental Youth Circle and the Question of National
Liberation in Asia*

Bahyt SADYKOVA (Ałmaty)

*Сотрудничество Мустафы Чокая с журналом
„Wschód-Orient” и идеологические основы
Туркестанского национального движения*

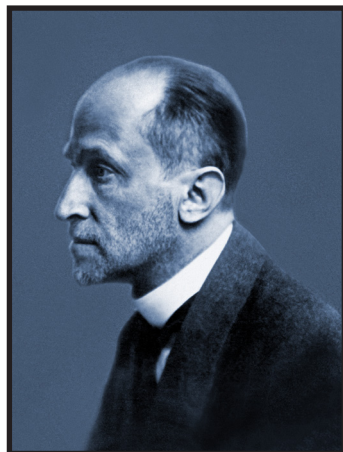
dyskusja po sesji II

17.00–17.15 kawa

17.15

Dyskusja o książkach nowych
i starych dotyczących prometeizmu

*Leon Wasilewski (1870-1936)
w 80. rocznicę śmierci*

Dzień drugi

CZWARTEK, 27 października
Sala Narożna, Pałac Potockich UW

SESJA III (10.00–11.45)

Prowadzi: David KOLBAIA (Warszawa)

Zdzisław G. KOWALSKI (Warszawa)

Górale Kaukasy w służbie kontraktowej w Wojsku Polskim w okresie 1921-1945 na przykładzie dwóch biogramów

Grzegorz ZACKIEWICZ (Białystok)

Kaukaz w myśli politycznej polskich socjalistów w latach 1917-1924

dyskusja po sesji III

11.45 - 12.00 kawa

SESJA IV (12.00–13.45)

Prowadzi: Shahla KAZIMOVA (Warszawa)

Zaur GASIMOV (Stambuł)

Pomiędzy Turcją a światem słowiańskim: lingwista Ahmet Caferoglu i jego kontakty z Polską

Nasiman YAQUBLU (Baku)

Печатные органы кавказских эмигрантов

dyskusja po sesji IV

13:45-15:30 przerwa

SESJA V (15.30–17.30)

Prowadzi: Ireneusz MAJ (Łódź)

Mahmud Taha ŻUK (Warszawa)

Henryk Zaniewski (1882-?) - orientalista, dyplomata, członek Instytutu Wschodniego

Grzegorz MAZUR (Kraków)

Ludwik Widerszal 1909-1944. Z kręgu historyków wokół Instytutu Wschodniego

dyskusja po sesji V

Ks. Kamil Kantak (1881-1976)

w 135. rocznicę urodzin i 40. rocznicę śmierci

18.00–19.00 Msza św. koncelebrowana w intencji wybitnych prometeistów z Polski i zagranicy
(Kościół SS. Wizytek, Krakowskie Przedmieście 34)

Dzień trzeci

PIĄTEK, 28 października
Sala Narożna, Pałac Potockich UW

SESJA VI (10.00–12.15)

Prowadzi: Andrzej ZIĘBA (Kraków)

Valentyna PISKUN (Kijów)

Вопросы «Востока» в политике и практической деятельности правительства УНР в эмиграции

Selim CHAZBIJEWICZ (Olsztyn)

Kwestia niepodległości Krymu w literaturze prometejskiej

Gennadij KOROLOW (Kijów)

Kreowanie historycznej Ukrainy: Wasyl Kuczabski i Stepan Rudnicki o granicach, „etnograficznym determinizmie” i Europie Wschodniej

dyskusja po sesji VI

12.15-12.30 kawa

SESJA VII (12.30–15.00)

Prowadzi: Grzegorz MAZUR (Kraków)

Andrzej ZIĘBA (Kraków)

Roman Smal-Stocki i polscy prometeiści: przyczynek do dyskusji o szansach idei prometejskiej w okresie międzywojennym

Maciej KROTOFIL (Toruń)

Pawło Szandruk – działalność publicystyczna i naukowa generała w międzywojennej Polsce

Jurij CZAIŃSKI (Warszawa)

Rola emigracji ukraińskiej w polskiej pracy prometejskiej w Turcji na przykładzie działalności Wołodomyra Murskiego

dyskusja po sesji VII

15.00 Zamknięcie konferencji

lampka wina

Symon Petlura (1879-1926)
w 90. rocznicę śmierci

*Jan Kucharzewski (1876-1952)
w 140. rocznicę urodzin*

*Jerzy Giedroyc (1906-2000)
w 110. rocznicę urodzin*

Przymierze

Czasopismo niezależne, poświęcone sprawom wyzwalających się narodów

WYCHODZI CO TYDZIEŃ

Prenumerata do 1 stycznia r. 1921 200 mk., numer pojedynczy 10 mk., ogłoszenia 5000 mk. strona.

Redakcja i Administracja — Warszawa, Mokotowska 7 m. 18, otwarta od 5 do 7.

Treść: W. Wakar — Przymierze. — R. L. — Sytuacja polityczna Łotwy.—P. Ławrowski — Rewizja programu wschodniego. — J. B. — Co to jest Kubańszczyzna i o co walczy? — Materiały do spraw wyzwolenia narodów: Traktat pokojowy rosyjsko-gruziński. — Kronika: Rosja a Polska. — Z Ukrainy.

Przymierze.

Pismo nasze ma służyć wielkiej idei porozumienia się i zbliżenia politycznego t. zw. „nowych narodów”. To znaczy tych, które podczas wojny powszechnej zgłosiły swe prawo do wolnego bytu państwowego i równego głosu międzynarodowego. Tych, które prawo to mocą traktatów lub faktów dokonanych uzyskały w wyniku wojny całkowicie lub częściowo i tych, które dopiero o uzyskanie go jeszcze kuszą się i walczą.

Myśl wydawania czasopisma tematowi temu poświęconego wychodzi z tego samego grona Polaków, którzy podczas okupacji niemieckiej Warszawy połączyli wysiłki swe w wydawnictwie konspiracyjnym „Polska”, gdzie m. in. tę samą ideą w ówczesnych ciężkich chwilach propagowali. W warunkach ciężkich obiektywnie niewoli zarówno Polski, jak innych narodów, o których mowa, oraz ciężkich subiektywnie dla społeczeństwa i społeczeństw, rzeczywistością przygnębionych, a w walce o elementarną możność bytu *czerszych własnej sprawy widnokregów nieobejmujących*.

Byliśmy podówczas w swem „marzycielstwie” osamotnieni. Ale biliśmy w miarę swych skromnych sił na alarm, wołając o zdobywanie nie przejściowych, nie efermerycznych, lecz trwałych podstaw bytowania narodowego, uznając to za główne, nadrzędne zadanie chwili. Nie naszą zasługą, że dziś zubożeni jesteśmy liczniejszym poczem współmyślących, że marzycielstwo nasze z przed lat paru realnym zostaje, może jedynie naprawdę realnym, a dziś już powszechnie przyjętym, nawet własnym programem narodowym naszym oraz programem wielu narodów z nami sąsiadujących.

Zrządził to bieg oraz zbieg obiektywnych czynników, więc przedewszystkiem rozkład wojny spowodowany ujarzmiających potęg, i to wszystkich naraz, niezależnie od obozu wojennego, w którym walczyły. Ten

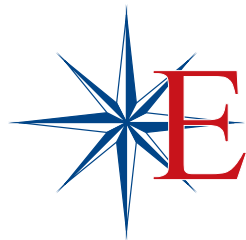
rozkład odsłonił istnienie owych „małych” narodów, o których zapomniał świat, a które same zaczęły uświadamiać sobie pragnienia wolności prawdziwej i prawa swoje formułować śmielej już w czasie i wskutek rozkładu zaborców, wobec niezdolności cobytu w ich trupiarni. Bolesna to prawda, ale prawdą pozostaje, że jeśli nie bez ideału, to bez konsekwentnie przemyślanego i upowszechnionego programu wstąpiły narody podobnie w okres wojny, przemyślanej, do najdalszych wniosków logicznych rozwiniętej ideologii jeszcze w całości nie posiadają...

To się mści. Brak myśli, programu, ideologii nie może się nie mścić. Na trafach pomyślnych opieranie nadziei jest lekkomyślnością, której historia nie przebacza; z przypadków niezależnych od woli snucie przyszłości rzeczą jest narodów dziejotwórczych niegodna; nieujmowanie całokształtu sytuacji, pominięcie czynnika własnej woli, decyzji i czynu w jakimkolwiek jej szczególe, jest złożeniem losów narodu i narodów na barki za szczerupę do podolańcia ciężarowi. Więc wytworzenie, rozwinięcie, upowszechnienie, wcielenie w czyn *ideologii* jest głównym zadaniem, najaktualniejszym, najrealniejszym, najnieodzowniejszym dla wszystkich narodów wyzwolonych lub wyzwalających się z przemocą zaborców, *jeżeli chcą naprawdę całym jestestwem swym trwałego istnienia wolnego*.

Chwila, w której nanowu podejmujemy swą pracę, jest może równie ciężka, jak ta, w której rozpoczynaliśmy ją pierwotnie. Wprawdzie dziś nie potrzeba już przekonywać w tym stopniu co dawniej społeczeństw własnych do własnej ich niepodległości, — zdobyła ona już podstawy w świadomości ujarzmionych narodów. Wprawdzie dziś szereg narodów tych już zrzucił z siebie hańbiące piętno niewoli, a nawet nawlazał ze sobą w poszczególne wypadkach nie łączności serdecznej.

Związek Zjednoczenia Narodów Odrodzonych
(1921 – 1923) w 95. rocznicę powstania

STUDIUM EUROPY WSCHODNIEJ Uniwersytetu Warszawskiego powstało w 1990 r., a wywodzi się ze środowiska podziemnego pisma „Obóz”, utworzonego w 1981 r. Do podstaw, z których wyrosło Studium należy zaliczyć również podziemny Instytut Europy Wschodniej, założony w 1983 r.

Od 1992 r. organizowana jest przez Studium Wschodnia Szkoła Letnia. Od roku akad. 1998/1999 (26 października 1998 r.) uruchomiono magisterskie „Specjalistyczne Studia Wschodnie”, później „Podyplomowe Studia Wschodnie”, a od roku akad. 2012/2013 również licencjackie „Studia Wschodnie”. Znaczącą formą aktywności Studium są konferencje naukowe poświęcone najważniejszym kwestiom regionu. Studium samodzielnie, bądź we współpracy wydaje czasopisma: „Obóz”, „Przegląd Wschodni” i „Pro Georgia”, redaguje też internetowy „BIS – Biuletyn Informacyjny Studium”, poświęcony „sprawom wschodnim”. Studium jest koordynatorem licznych programów stypendialnych, m.in.: Programu Stypendialnego Rządu RP im. K. Kalinowskiego, Programu Stypendialnego Rządu RP dla Młodych Naukowców. W ramach Studium funkcjonuje również Stacja Kaukaska (Tbilisi) oraz Stacja Kijowska (Kijów). W 2011 r. Studium udało się uruchomić magisterskie „Studia Wschodnie” na Ukrainie – w których uczestniczą studenci Akademii Kijowsko-Mohylańskiej, Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego w Iwanofrankowsku oraz Akademii Ostrogskiej.

NOWY PROMETEUSZ jest czasopismem specjalistycznym dotyczącym stosunków politycznych, kulturowych, gospodarczych i wyznaniowych na obszarze Europy Wschodniej, Azji Środkowej i basenu Morza Czarnego.

Inspiracją do stworzenia czasopisma były takie tytuły jak *Prométhée*, a następnie *La Revue de Prométhée*, wychodzące w Paryżu w latach 1926-1940, dzięki wsparciu ówczesnych polskich władz.

www.studium.uw.edu.pl
www.nowyprometeusz.pl

Projekt współfinansowany w ramach programu
polskiej współpracy rozwojowej
Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

STUDIUM EUROPY WSCHODNIEJ

UNIWERSYTET WARSZAWSKI

Pałac Potockich, Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa
Tel. 22 55 22 555, fax 22 55 22 222, e-mail: studium@uw.edu.pl; www.studium.uw.edu.pl